

ANXIETATEA LA PREADOLESCENȚI

CHITOROGA Lucia, dr., lector univ., UPSC „Ion Creangă”

Abstract: *The article presents the research on anxiety, self-esteem and communication styles in preadolescents in a state high school compared to preadolescents in a private high school; The research highlighted significant differences between the two pre-adolescent research groups in terms of anxiety, self-esteem and communication styles. Preteens in state high school show a higher level of school anxiety and a lower level of self-esteem. Preteens in private high school more often adopt the assertive communication style.*

Keywords: anxiety, fear, self-esteem, communication style.

Problema studiului anxietății la elevii contemporani este foarte actuală. Ritmul intens de viață cauzat de extensiunea și complexitatea programelor școlare, tipul on-line de petrecere a lecțiilor, pierderea contactului cu ”profesorul real”, pandemia, riscul de a contacta virusul Covid-19, izolarea de covârșnicii lor sunt doar câțiva factori care cresc probabilitatea de apariție a anxietății la preadolescenți. Mijloacele media supraîncărcate de agresivitate, cerințele sociale mereu în schimbare, realitatea virtuală care amenință să ia locul unei realități obiective unde oamenii comunică și își sunt alături, reprezintă doar câteva situații generatoare de anxietate pentru oameni în ansamblu, iar pentru preadolescenți în particular (care și așa trec și printr-o perioadă dificilă din viața lor).

Prezentul articol este rezultatul unei cercetări a cărei obiectiv principal a fost dezvoltarea specificului de manifestare a anxietății și a factorilor ei, a stimei de sine și a stilurilor de comunicare la preadolescenții dintr-un liceu de stat comparativ cu preadolescenții dintr-un liceu privat. Cercetarea empirică a fost realizată pe un eșantion constituit din 95 de preadolescenți din Chișinău, cu vârsta cuprinsă între 13-14 ani, dintre care 45 de preadolescenți dintr-un liceu privat (20 fete și 25 băieți) și 50 de preadolescenți dintr-un liceu de stat (22 fete și 28 băieți).

În contextul cercetării prezente am formulat următoarea ipoteză: *”Presupunem că există diferențe la nivelul anxietății, stimei de sine și a stilurilor de comunicare între preadolescenții din liceul privat și preadolescenții din liceul de stat”.*

Viabilitatea ipotezei lansate a fost probată prin aplicarea: *Tehnicii de diagnosticare a anxietății Phillips* care evidențiază nivelul general al anxietății în școală, cât și factorii acesteia precum: trăirea stresului social, frustrarea necesității de atingere a succesului, frica de autoafirmare, frica de situațiile de verificare a cunoștințelor, frica de a nu corespunde expectanțelor celor din jur, rezistența fiziologică joasă la stres, probleme și temeri în relațiile cu profesorii; *Testului Rosenberg pentru măsurarea stimei de sine*, care pune în evidență stimă de sine de nivel scăzut, mediu și înalt; *Chestionarului Stilurile de comunicare* (elaborat de S.Marcus), ce determină stilurile de comunicare aseriv, non asertiv, agresiv, manipulator.

Distribuția datelor la *Tehnica de măsurare a anxietății Phillips* atestă că, 56% dintre preadolescenții cercetați din liceul de stat și 68,66 % dintre preadolescenți din liceul privat prezintă un *nivel normal al anxietății generale* (v.Figura 1), ceea ce înseamnă că ei se caracterizează prin stări de anxietate scurte ca durată și ușoare ca intensitate, care trec odată cu situațiile care le-au generat. Acești preadolescenți denotă o stabilitate emoțională bună, un comportament echilibrat, sunt relativ calmi și optimiști, își pot etala corect forțele într-o sarcină, și solicită ajutor când se simt depășiți de situație. *Anxietate generală de nivel înalt* manifestă 32% din preadolescenții din liceul de stat și 24,44% din preadolescenții din liceul privat. Elevii care se plasează la acest nivel prezintă anxietate mai ales atunci când trebuie să-și afirme capacitățile. Stările de îngrijorare, de tensiune, de incertitudine înaintea unor evenimente importante (examen, evaluare, test) sunt uneori urmate de manifestări fiziologice. Starea aceasta de tensiune se depășește prin implicarea intensă în realizarea activității. *Anxietate generală foarte înaltă* manifestă 12% dintre subiecții preadolescenți testați din liceul de stat și 6,66% dintre subiecții preadolescenți testați din liceul privat. Anxietății generale de nivel foarte înalt îi este caracteristică o intensitate și durată mare, se asociază cu manifestări fiziologice și psihosomatice pronunțate (cefalee, manifestări digestive etc.). Neliniștea sporită și așteptarea tensionată dinaintea unui eveniment, îi consumă puternic emoțional pe acești subiecți determinându-i uneori chiar să renunțe, să cedeze fără a duce sarcina la bun sfârșit. Cu cât sarcina este mai dificilă cu atât este mai intens sentimentul de neputință, cu atât este mai puternică dorința de a abandona sarcina doar pentru a se elibera de starea chinuitoare de frică.

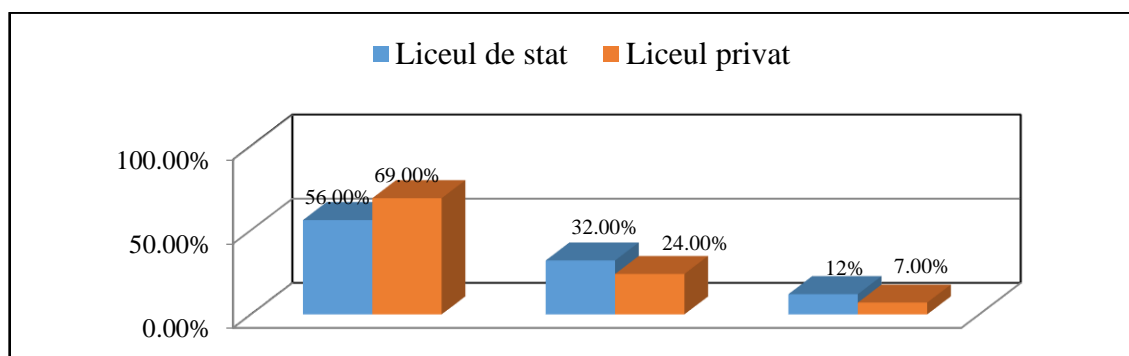

Figura 1. Distribuția datelor la Anxietatea generală (indice total),
liceul de stat vs liceul privat

Valorile medii ale indicelui *Anxietate generală în școală*, analizate la preadolescenții din liceul de stat și cel privat, atestă faptul că subiecții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii ale anxietății școlare generale ($m=14,15$) mai înalte decât subiecții cercetați din liceul privat ($m=8,98$). Aceste rezultate ne indică fondul emoțional generat de cadrul școlii, de activitățile petrecute aici. Preadolescenții din liceul de stat manifestă anxietate, neliniște mai pronunțată în multiplele activități din viața școlară, decât preadolescenții din liceul privat.

Compararea datelor preadolescenților din liceul de stat ($m=14,15$), cu cele ale preadolescenților din liceul privat ($m=8,98$) la indicele Anxietate generală, a atestat o diferență statistic semnificativă: $t=2,60$, la $p\leq 0,011$. Diferența obținută ne arată că între cele două eșantioane există diferențe la nivelul anxietății generale. Preadolescenții din liceul de stat manifestă în multiplele activități din viața școlară anxietate, neliniște, teamă mai pronunțată, decât preadolescenții din liceul privat. Subiecților din liceul de stat le sunt în mai mare măsură caracteristice stări de tensiune, de incertitudine, de îngrijorare înaintea unor evenimente importante pentru ei, precum examene, evaluări, teste și sunt mai frecvent urmate de manifestări fiziologice.

Cu scopul de a avea o imagine mai completă asupra structurii interne a anxietății preadolescenților cercetați am analizat succesiv *factorii* evidențiați de testul Philips.

Analizând rezultatele la factorul *Trăirea stresului social* (v.Figura 2) observăm că, subiecții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii mai înalte ($m=5,91$), decât subiecții cercetați din liceul privat ($m=3,22$). Compararea datelor obținute de preadolescenții din cele două eșantioane cercetate a atestat o *diferență statistic semnificativă*: $t=2,37$, la $p\leq 0,008$. Diferența statistic semnificativă obținută ne arată că între cele două eșantioane cercetate există diferențe la nivelul Trăirii stresului social. Fondalul emoțional pe care se produc și se dezvoltă relațiile sociale ale elevilor din liceul de stat este mai puternic încărcat de tensiune și stres, decât cel al elevilor din liceul privat. Preadolescenții din liceul privat sunt mai puțin îngrijorați în relațiile sociale, în timp ce preadolescenții din liceul de stat simt mai frecvent anxietate legată de posibilele critici sau ironii din partea colegilor, simt mai frecvent frica de a fi judecați. Frica de a fi criticați, judecați, ironizați le solicită un autocontrol sporit, ceea ce îi consumă psihoenergetic mai mult, iar uneori acest fapt poate avea drept urmare chiar evitarea relațiilor sociale. Preadolescenții din liceul privat se simt mai relaxați, mai încrezători în relațiile cu ceilalți, se simt în mai mică măsură tensionați de faptul că ar putea fi criticați, judecați, ironizați etc.

Rezultatele la factorul *Frustrarea necesității de atingere a succesului* (v.Figura 2) relevă faptul că, subiecții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii mai joase ($m=5,16$), decât subiecții cercetați din liceul privat ($m=6,74$). Compararea datelor celor două eșantioane cercetate, la factorul *Frustrarea necesității de atingere a succesului*, a atestat o *diferență statistic nesemnificativă*: $t=1,85$, la $p\leq 0,068$. Diferența nesemnificativă ne arată că, ambele grupuri cercetate percep climatul psihologic din liceul lor ca fiind favorabil pentru dobândirea performanțelor școlare, a succesului.

Factorul *Frica de autoafirmare*, se referă la teama încercată de subiecți în situațiile când trebuie să se autodeschidă, să se prezinte pe sine în fața altor persoane, să-și demonstreze capacitățile proprii. Rezultatele analizate la acest factor (v.Figura 2) ne relevă că subiecții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii ($m=4,67$) mai înalte, la această scală a anxietății școlare,

decât subiecții cercetați din liceul privat ($m=3,04$). Prin urmare, preadolescenții din liceul de stat se confruntă în mai mare măsură cu frica, anxietatea de a se deschide în fața celorlalți decât preadolescenții din liceul privat. Compararea datelor, la factorul *Frica de autoafirmare*, a eșantionului de preadolescenți din liceul de stat cu cele ale eșantionului din liceul privat a atestat o *diferență statistic semnificativă*: $t=1,88$, la $p\leq 0,050$. Diferența statistic semnificativă ne arată că între cele două grupuri cercetate există diferențe la nivelul fricii de autoafirmare. Preadolescenții din liceul de stat simt o mai mare anxietate, frică atunci când trebuie să se autodezvăluie, să se prezinte pe sine în fața altor persoane, să-și demonstreze capacitățile proprii, spre deosebire de cei din liceul privat care se pare că sunt mai dezinvolți, mai siguri de sine când trebuie să-și etaleze sau să-și demonstreze capacitățile proprii.

Factorul *Frica de situațiile de verificare a cunoștințelor* se referă la starea emoțională negativă de frica, neliniște și îngrijorare legată de situațiile de examinare, de verificare a cunoștințelor și a capacităților în public. Cercetarea rezultatelor la acest factor (v.Figura 2) relevă că, subiecții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii ($m=5,17$) mai înalte, la această scală a anxietății școlare, decât subiecții cercetați din liceul privat ($m=2,98$). Valorile medii obținute atestă faptul că, preadolescenții din liceul de stat se confruntă în mai mare măsură cu teama de verificare a cunoștințelor. Anxietatea lor se accentuează mai mult în situațiile de examinare, față de subiecții cercetați din liceul privat. Compararea datelor, la factorul *Frica de situațiile de verificare a cunoștințelor*, a eșantionului de preadolescenți din liceul de stat cu cele ale eșantionului din liceul privat a atestat o *diferență statistic semnificativă*: $t=2,11$, la $p\leq 0,037$. Diferența obținută relevă faptul că, între cele două eșantioane există deosebiri la nivelul fricii, tensiunii generate de situațiile de verificare a cunoștințelor. Preadolescenții din liceul de stat sunt afectați mai puternic de stări emoționale negative, încărcate de anxietate, îngrijorare, teamă, tensiune, în timp ce elevii preadolescenți din liceul privat se simt îngrijorați într-o măsură mai mică de verificarea cunoștințelor și a capacităților, de orice forme de examinare, în general.

Factorul *Frica de a nu corespunde expectanțelor altor persoane* desemnează nivelul semnificației pe care-l atribuie individul părerii altora în evaluarea rezultatelor proprii, acțiunilor și gândurilor, neliniștea cu privire la aprecierile celor din jur, așteptarea aprecierilor negative. Datele obținute la acest factor (v.Figura 2) ne-a permis să constatăm că, subiecții preadolescenți cercetați din liceul privat prezintă valori medii ($m=2,12$) mai joase, la această scală a anxietății școlare, decât subiecții preadolescenți cercetați din liceul de stat ($m=3,61$). Analiza comparativă a datelor la acest factor a identificat o *diferență statistic semnificativă*: $t=1,94$, la $p\leq 0,050$, care ne demonstrează că între cele două eșantioane există diferențe la nivelul fricii de a nu corespunde expectanțelor celor din jur. Preadolescenții din liceul privat atribuie o importanță mai mică părerii

altora în evaluarea rezultatelor proprii, sunt mai puțin neliniștiți cu privire la aprecierile celor din jur față de rezultatele și performanțele lor, se așteaptă mai puțin la aprecieri negative.

Factorul *Rezistența fiziologică la stres* face referire la organizarea psihofiziologică a persoanei. Atunci când este joasă ea reduce adaptabilitatea copilului la situații de natură stresantă și crește probabilitatea de a răspunde inadecvat, distructiv la factorii anxiogeni din mediu. Rezultatele obținute la acest factor al anxietății școlare (v.Figura 2) denotă valori medii mai înalte ($m=3,03$) la preadolescenții din liceul de stat, decât preadolescenții cercetați din liceul privat ($m=2,00$). Valorile medii analizate ne arată că, preadolescenții din liceul de stat au o rezistență fiziologică mai bună la stres decât cei din liceul privat. Aceasta se datorează, probabil, tocmai faptului că se confruntă mai frecvent cu factori anxiogeni din mediul școlar cărora trebuie să le facă față. Compararea datelor la factorul *Rezistența fiziologică joasă la stres* a atestat o diferență statistic nesemnificativă: $t=0,81$, la $p \leq 0,189$, ceea ce arată lipsa unor deosebiri cu semnificație statistică în acest sens.

Factorul *Fricile legate de relațiile cu profesorii* furnizează informații despre fondul emoțional negativ comun în relațiile cu profesorii și despre cât de mult influențează acest fapt asupra performanței de învățare a preadolescenților. Datele analizate la acest factor au relevat că preadolescenții cercetați din liceul de stat prezintă valori medii mai înalte ($m=5,01$), decât preadolescenții cercetați din liceul privat ($m=3,77$). Compararea datelor la acest factor a identificat o diferență statistic semnificativă: $t=1,44$, la $p \leq 0,043$, care ne arată că între cele două eșantioane există diferențe la nivelul fricii de relațiile cu profesorii. Elevii preadolescenți din liceul de stat simt în mai mare măsură neliniște și anxietate în interacțiunea cu profesorii lor decât preadolescenții din liceul privat. Compararea datelor la scalele testului de măsurare a anxietății școlare Philips, prezentate de cele două eșantioane de preadolescenți cercetați, din liceul de stat și din liceul privat, a relevat diferențe statistic semnificative la factorul frica de relaționare cu profesorii, frica de a nu corespunde expectanțelor celor din jur, frica de verificare a cunoștințelor, frica de autoafirmare, stresul social.

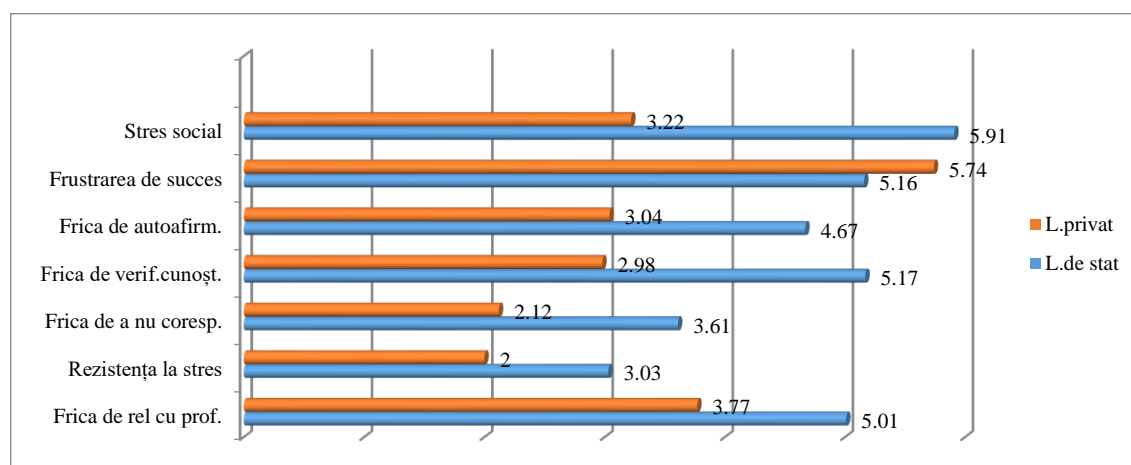

Figura 2. Distribuția datelor la factorii anxietății - Testul Philips,

liceul de stat vs liceul privat

Diferențele statistic semnificative la factorii testului Philips ne permit să sesizăm ponderea acestor factori la nivelul anxietății școlare generale și să schițăm un portret al manifestării anxietății la fiecare din cele două eșantioane cercetate.

La preadolescenții din liceul de stat fondalul emoțional pe care se produc și se dezvoltă relațiile sociale este mai puternic încărcat de tensiune și stres. Ei simt o mai mare anxietate legată de posibilele critici sau ironii din partea colegilor, simt mai frecvent frica de a fi judecați, simt o mai mare anxietate atunci când trebuie să se autodezvăluie sau să-și demonstreze capacitățile proprii. Aceștia sunt afectați mai puternic de stări emoționale negative încărcate de îngrijorare, teamă și tensiune în situațiile de verificare a cunoștințelor sau în orice alte forme de examinare, atribuie o mai mare importanță părerii altora în evaluarea rezultatelor proprii, fiind mai neliniștiți cu privire la așteptările și aprecierile celor din jur față de performanțele lor. Preadolescenții din liceul de stat au o rezistență fiziologică mai bună la stres, spre deosebire de cei din liceul privat, fapt ce se datorează, probabil, tocmai frecvenței cu care se confruntă aceștia cu factori anxiogeni din mediul școlar, cărora trebuie să le facă față. Elevii preadolescenți din liceul de stat învață pe un fondal emoțional negativ mai pronunțat decât preadolescenții din liceul privat, produs de fricile mai frecvente și mai intense din relațiile cu profesorii.

Preadolescenții din liceul privat sunt mai puțin îngrijorați în relațiile sociale, se simt mai relaxați în relațiile cu ceilalți, sunt în mai mică măsură tensionați de faptul ar putea fi criticați, judecați, ironizați. Elevii preadolescenți din liceul privat sunt mai dezinvolți, mai siguri de sine când trebuie să-și demonstreze capacitățile proprii, se simt îngrijorați într-o măsură mai mică în situațiile de verificare a cunoștințelor și atribuie o importanță mai mică părerii altora în evaluarea rezultatelor proprii. Sunt mai puțin neliniștiți cu privire la aprecierile celor din jur față de performanțele lor școlare, se așteaptă mai puțin la aprecieri negative, manifestă frici mai puțin intense față de profesori și de interacțiunea cu aceștia. Rezistența fiziologică la stres a preadolescenților din liceul privat este mai joasă, ceea ce ne vorbește despre o mai redusă adaptabilitatea a acestor elevi la situații de stres, probabil, tocmai pentru că se confruntă mai puțin cu el în mediul școlar.

Cel de-al doilea instrument psihologic aplicat în cadrul prezentei cercetări a fost *Testul de evaluare a stimei de sine (Rosenberg)*, care identifică nivelul stimei de sine la preadolescenții din liceul de stat și din cel privat. Analiza rezultatelor obținute la testul Stima de sine (Rosenberg) (v.Figura 3) a atestat că 32% dintre subiecții preadolescenții din liceul de stat și 40% dintre subiecții preadolescenți din liceul privat prezintă un nivel înalt al stimei de sine. Acești elevi se cunosc bine pe sine și fac eforturi pentru a-și depășească limitele, sunt foarte siguri de ei, rar se

îndoiesc de propriile abilități, competențe, cunoștințe. Ei își cunosc propriile puncte forte, sunt convinși că pot atinge scopuri înalte, iar sentimentul valorii de sine crește în rezultatul succeselor pe care le ating; Dintre preadolescenții cercetați din liceul de stat - 40% și 46,66% dintre subiecții preadolescenți din liceul privat atestă un nivel mediu al stimei de sine.

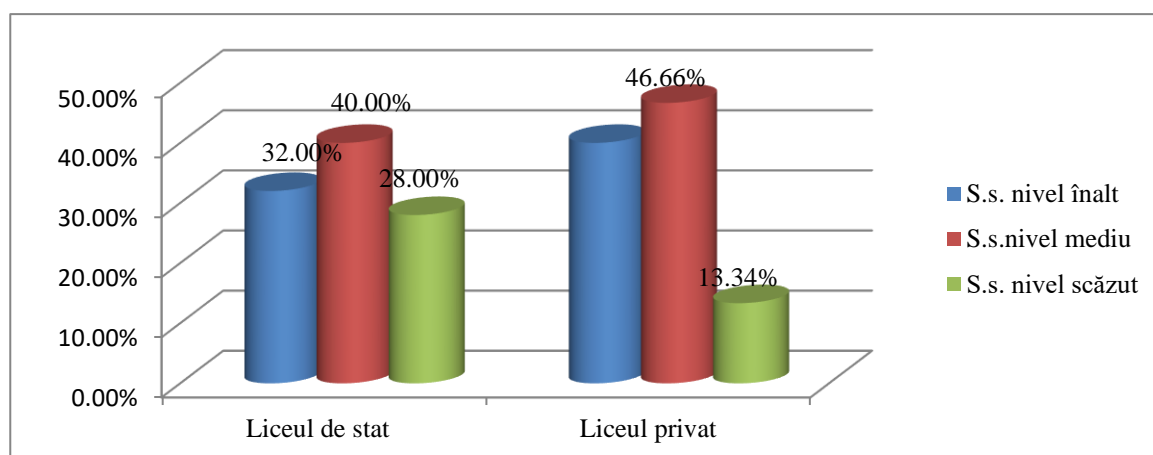

Figura 3. Distribuția rezultatelor la testul *Stima de sine*,
liceul de stat vs liceul privat

Preadolescenții cu stima de sine medie cred la un nivel moderat în forțele proprii, în cea mai mare parte a timpului sunt mulțumiți de sine, totuși în unele situații se îndoiesc de capacitățile și cunoștințele lor proprii, de puterea proprie de a acționa eficient. Stima de sine moderată le permite să-și stabilească scopuri de nivel mediu și înalt. Au o frică de eșecuri moderată, se redresează bine după critici, știu să-și apere poziția în fața altor persoane dacă este nevoie; Datele la test au evidențiat de asemenea că, 28% dintre subiecții din liceul de stat și 13,34% dintre subiecții preadolescenți din liceul privat, prezintă un nivel scăzut al stimei de sine. Acești preadolescenți nu sunt siguri de sine, au o încredere joasă în forțele proprii, simt îndoieli frecvente legate de propriile cunoștințe și competențe, întâmpină dificultăți în a lua decizii, în a face alegeri și a rămâne consecvenți cu alegerile făcute; Subiecții cu stima de sine joasă au o redusă valoare de sine, tocmai de aceea, nu au curajul să-și stabilească scopuri, obiective greu de atins și se tem de eșecuri. Când au atins un obiectiv, un țel ei rămân prinși mult timp de această realizare pentru a se simți în siguranță. Acest fapt ne vorbește despre slaba capacitate de autodepășire a lor. Ei au un grad scăzut al acceptării de sine, își apără cu greu interesele în fața altora.

Compararea datelor la testul *Stima de sine* (prin intermediul testului t Welch), a evidențiat o diferență statistic semnificativă: $t=5,33$, la $p \leq 0,026$, între preadolescenții cercetați din liceul de stat și cel privat. Preadolescenții cercetați din liceul privat au o stimă de sine mai solidă, decât preadolescenții cercetați din liceul de stat. Ei se cunosc pe sine mai bine, încearcă fără frică să-și depășească limitele, sunt mai siguri de forțele proprii în diverse situații și au o mai mare încredere

în propriul potențial, se îndoiesc mai rar de propriile lor cunoștințe, competențe, se prețuiesc și se valorizează pe sine mai mult, își stabilesc scopuri înalte cu mai mult curaj și încredere, sunt mai puțin preocupați de eșecuri, sunt în mai mare măsură mulțumiți de sine, iar atunci când obțin succese acestea le întăresc sentimentul valorii proprii.

Chestionarul Stilurile de comunicare (elaborat de S.Marcus), aplicat în cadrul acestei cercetări, a determinat patru stiluri de comunicare: stilul non asertiv, stilul agresiv, stilul manipulator, stilul asertiv.

Distribuția datelor la chestionarul *Stilurile de comunicare* (v.Figura 4) atestă că, cea mai înaltă proporție (46% și 59%) o prezintă stilul asertiv de comunicare adică, cei mai mulți din subiecții din liceul de stat și cel privat adoptă în comunicare un stil constructiv. Prin urmare, ei sunt capabili de atitudine onestă, directă, își pot exprima opiniile proprii fără a-i leza pe alții, sunt capabili să-și urmărească interesele proprii, fără însă să încalce drepturile și nevoile celorlalți. Acești preadolescenți sunt capabili să înțeleagă, să fie naturali în comportament fără a juca un rol, știu să se bazeze pe propriile puteri.

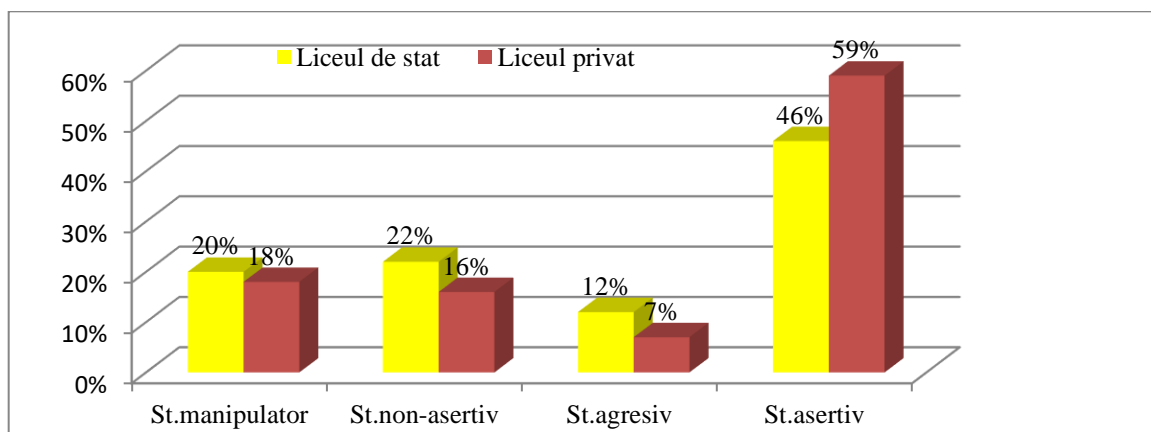

Figura 4. Distribuția datelor la Chestionarul *Stilurile de comunicare*, liceul de stat vs liceul privat

Această atitudine, adoptată de cei mai mulți dintre preadolescenții cercetați, se consideră cea mai bună pentru că permite atingerea scopurilor fără a provoca resentimente celorlalți, ba mai mult chiar le pot câștiga simpatia.

Pe poziția a doua, se plasează stilul manipulator: 20% din subiecții liceului de stat și 18% din cel privat adoptă frecvent atitudinea de manipulare în comunicarea cu alții. Lor le este specifică tendința de a acționa din culise, de a aștepta clipa prielnică pentru a se pune în valoare. Ei evită să spună ceea ce gândesc, își schimbă frecvent opiniile. Le place să fie în preajma celor puternici, pentru că astfel își compensează propriile slăbiciuni și speră să obțină beneficii de pe seama celor dintâi. Aceste persoane urmăresc ca ceilalți să facă ce vor ei, dar acest lucru să nu presupună conflicte (de tip agresiv) dar nici confruntări constructive (de tip asertiv). Acești subiecți joacă

roluri diferite ca urmare a slabei maturizării sociale, iar scopul prim al manipulatorilor este de a-și ascunde slăbiciunea sau frică de a nu fi respinși.

Pe poziția a treia ca frecvență de apariție este stilul non-assertiv, respectiv 22% pentru subiecții din liceul de stat și 16% pentru subiecții din liceul privat. Aceștia sunt subiecții care în comunicare adoptă atitudinea pasivă, de fugă. Ei au tendința de a fugi mai degrabă decât de a înfrunța pe cineva. Stilul acesta se poate manifesta ca un exces de amabilitate, ca amânare a unor decizii, ca cedare a dreptului de decizie. Acest comportament are la bază teama pronunțată de a nu fi judecat de alții, deși nutrește sentimente de mânie mocnită și ranchiună.

Ultima poziție a frecvenței apariției în comunicarea preadolescenților cercetați este ocupată de stilul agresiv de comunicare: 12% pentru subiecții de la liceul de stat și 7% pentru cei de la liceul privat. Acești preadolescenți adoptă mai frecvent atitudinea de atac, de a avea ultimul cuvânt, de a se impune cu orice preț chiar dacă supără alte persoane. Mijloacele prin care se impun sunt: înfricoșarea, contrazicerea, umilirea, răzbunarea. Aceste comportamente stârnesc la rândul lor agresivitatea, aversiunea și antipatia față de ei în comunicare, iar acest fapt potențează și mai mult agresivitatea lor.

Datele la acest test ne vorbesc despre faptul că toate patru stiluri de comunicare sunt prezente în relațiile interpersonale atât ale subiecților din liceul de stat cât și ale celor din cel privat, doar că variază ponderea de la un grup experimental la altul. Pentru a vedea dacă deosebirile stabilite, la nivel de frecvențe a stilurilor de comunicare, sunt valide și din punct de vedere statistic am recurs la compararea datelor prin intermediul metodei Mann Whitney U.

Compararea datelor la testul *Stilurile de comunicare*, între subiecții din liceul de stat și subiecții din liceul privat a evidențiat diferențele statistice din Tabelul 1.

Tabel 1. Diferențele statistice la testul *Stilurile de comunicare*, liceul de stat vs liceul privat

Stilurile de comunicare	Mann Whitney U	Prag de semnif. (p)
stilul non assertiv	2010,50	$\leq 0,001$
stilul agresiv	1479,50	$\leq 0,008$
stilul aseriv	853,50	$\leq 0,029$.
stilul manipulator	1028,00	$\leq 0,368$.

Cu toate că și preadolescenții din liceul de stat pun în aplicare stilul assertiv de comunicare, totuși preadolescenții din liceul privat utilizează mai des acest stil constructiv de comunicare. Preadolescenții din liceul privat își pot exprima mai ușor opiniile proprii fără a-i leza pe alții, au mai dezvoltată abilitatea de a-și atinge scopurile fără a provoca resentimente celorlalți. Subiecții preadolescenți din liceul de stat pun în aplicare mai frecvent agresivitatea în comunicare, decât elevii preadolescenți din liceul privat. Ei adoptă mai frecvent atitudinea de atac, recurg la ironii, sarcasm, umilire, răzbunare chiar dacă știu că-i supără pe alții. Subiecții din liceul de stat au

tendința mai frecventă de a folosi și stilul non-assertiv de comunicare. Dacă nu ”atacă” atunci mai degrabă aleg să se retragă, să nu-și expună deschis doleanțele. Deși se manifestă cu un exces de amabilitate, cu tendința frecventă de a amâna deciziile, cu cedarea dreptului de decizie aceste comportamente de fapt au la bază teama pronunțată de a nu fi judecați și respinși de alții, dar, de fapt, ei nutresc sentimente de mânie mocnită și ranchiună. La stilul manipulator diferența este nesemnificativă ceea ce ne arată că atât preadolescenții din liceul de stat, cât și cel privat preferă uneori să acționeze din culise, să evite să spună ceea ce gândesc, își schimbă frecvent opiniile. Le place să fie în preajma celor puternici, pentru că aceasta parțial le compensează propriile slăbiciuni.

Rezultatele prezentei cercetări ne permit să conchidem că, *există diferențe semnificative între preadolescenții cercetați din liceul de stat și cei din liceul privat la nivelul anxietății și a factorilor ei, la nivelul stimei de sine și în adoptarea stilurilor de comunicare în grup.*

Preadolescenții din liceul de stat simt o mai mare anxietate legată de posibilele critici sau ironii din partea colegilor, simt mai frecvent frica de a fi judecați, sunt afectați mai puternic de stări emoționale negative încărcate de îngrijorare și teamă în situațiile de verificare a cunoștințelor, atribuie o mai mare importanță părerii altora în evaluarea rezultatelor proprii. Subiecții din liceul de stat au o rezistență fiziologică mai bună la stres și învață pe un fondal emoțional negativ mai pronunțat produs de fricile intense generate de relațiile cu profesorii lor. Acești elevi au o stimă de sine mai redusă decât elevii din liceul privat, ceea ce generează o încredere mai joasă în forțele proprii, se îndoiesc mai frecvent de potențialul și de cunoștințele proprii, se preocupă mai mult de eșecuri și sunt în mai mică măsură mulțumiți de sine. Preadolescenții din liceul de stat cu toate că dețin toate celelalte stiluri de comunicare, inclusiv cel assertiv, totuși pun în aplicare mai frecvent stilul nonassertiv și cel agresiv. Prin urmare, ei, fie, adoptă atitudinea de atac, recurgând la ironii, sarcasm, umilire, răzbunare chiar dacă știu că-i supără pe ceilalți, fie, aleg să se retragă nutrind frica că dacă-și spun doleanțele pot fi judecați și respinși de ceilalți.

Preadolescenții din liceul privat sunt mai puțin îngrijorați în relațiile sociale, se simt mai relaxați în relațiile cu ceilalți, sunt în mai mică măsură tensionați de faptul ar putea fi criticați, judecați, ironizați; Ei sunt mai siguri de sine când trebuie să-și demonstreze capacitățile proprii, sunt mai puțin îngrijorați în situațiile de verificare a cunoștințelor, sunt mai puțin neliniștiți cu privire la aprecierile celor din jur față de performanțele lor școlare, manifestă frici mai puțin intense față de profesori și de interacțiunea cu aceștia. Elevii preadolescenți din liceul privat au o stimă de sine mai solidă, au o mai mare încredere în propriul potențial, se îndoiesc mai rar de propriile lor cunoștințe, își stabilesc scopuri înalte cu mai mult curaj și încredere, sunt mai puțin preocupați de eșecuri și sunt în mai mare măsură mulțumiți de sine. Subiecții preadolescenți din liceul privat utilizează mai des stilul assertiv de comunicare, adică își pot exprima mai ușor opiniile proprii fără a

leza drepturile altora, au mai dezvoltată abilitatea de a-și atinge scopurile fără a provoca resentimente celorlalți.

Bibliografie:

1. ELLIS, A. *Cum să vă controlați anxietatea*. București: Meteor Press, 2009.
2. HOLDEVICI, I. *Psihoterapia anxietății*. București: Dual Tech, 2002, 400 p.
3. JEFERS, S. *Accepta-ti teama, dar nu te lăsa înhibat de ea*. Brașov: Adevăr Divin, 2014.
4. RACU, Iu. *Anxietatea la preadolescenți și modalități de diminuare*. Chișinău: UPS „I.Creangă”, 2019, 240 p.

RELAȚIA DINTRE IMAGINEA DE SINE ȘI MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII LA PREADOLESCENȚI CA FACTOR AL SECURITĂȚII PSIHOLOGICE

PERJAN Carolina, dr., prof., univ., UPSC „I. Creangă”

Abstract: *Each person's self-image is the "engine" of success in life. How great the success depends on its level. Likewise, the sensitive period in which the self-image is shaped is adolescence. The self-image being the central nucleus of the personality has a direct influence on the motivation, the latter being one of the pillars of success. We performed a psychological experiment through which we answered questions about the relationship between self-image and motivation to learn in adolescence in gender dependence. I also studied the level of mental comfort that is the basis of psychological security.*

Keywords: Adolescence, motivation, self-image, psychological security

Imaginea de sine este nucleul central al personalității reprezentând un integrator și un organizator al vieții psihice a individului, ce își asumă rolul major în ierarhizarea valorilor și scopurilor, în asumarea rolurilor sociale și defenitivarea statutului (N. Bogatu. M. Zlate).

I. Joons susține că imaginea de sine este un fenomen integrator ce reflectă conținutul conștiinței de sine; un sistem de elemente cognitive, afective și comportamentale, nu un sistem de montaje obișnuite, deoarece ea este întotdeauna individuală și specifică. [1]

Psihologii de orientare umanistă (C. Rogers, A. Maslow, V. Frankl), explică că sinele poate fi considerat un concept unic, specific individului, ce la rândul său îl descrie doar din interior și nu poate fi cunoscut din exterior fără a-i modifica aproape tot conținutul. [9]

Securitatea psihologică a unei persoane se crează bazându-se pe mai multe componente fundamentale ale personalității, una dintre ele fiind imaginea de sine. Ea la rândul său creează confortul psihic sau vice versa în dependență de nivelul imaginii de sine. Adolescența este perioada reformulării și diferențierii Eului. Maturizarea, acumularea experiențelor din ce în ce mai numeroase